

Asia: VN/846/2018

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle uudeksi Ahvenanmaan itsehallintolaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Säännöskohtaiset perustelut

5 luku: Lainsäädäntö

Esitysluonnoksen lakitekstin 5 luvun 28 §:n 1 momentin 46 kohdan mukaan eduskunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvat Ahvenanmaan asiat, jotka koskevat apteekkilaitosta, lääkkeitä ja lääkinnällisiä laitteita, huumeita ja kuluttajamarkkinoilla kiellettyjä psykoaktiivisia aineita sekä ihmisille myrkyllisten kemikaalien valmistusta ja käyttöä.

Tukes toteaa, että EU:n kemikaalilainsäädännössä tai kansallisessa kemikaalisäätelyssä ei määritellä tai käytetä esityksessä ehdotettua sanamuotoa ”ihmisille myrkyllisten kemikaalien valmistus ja käyttö”. Sanamuodolla on tarkoitus korvata voimassa olevan lain 27 §:n 1 momentin 30 kohta, jossa käytetään käsitettä ”myrkyjen valmistus ja niiden käyttötarkoituksen vahvistaminen”. Ehdotettu sanamuoto ”ihmisille myrkyllisten kemikaalien valmistus ja käyttö” ei myöskään vastaa yleisesti käytössä olevaa käsitteistöä eikä käsitteen sisältö käy ilmi esitetyistä perusteluista. Sama terminologiaan liittyvä kommentti koskee myös esityksessä ehdotettua 48 §:n 7 kohtaa Ahvenanmaan hallituksen toimivallasta sekä 27 §:n 1 momentin 19 kohdan perusteluja.

Kemikaalien merkintöjä, luokitusta ja pakkaamista koskevassa ns. CLP-asetuksessa (EY) N:o 1272/2008 ihmiselle myrkyllinen koskee aineita ja seoksia, jotka on luokiteltu ainoastaan seuraaviin vaaraluokkiin:

- välitön myrkyllisyys (Acute Tox. 1, 2, 3 ja 4) sekä Elinkohtainen myrkyllisyys — kerta-altistuminen (STOT-SE 1 ja 2) ja Elinkohtainen myrkyllisyys — toistuva altistuminen (STOT-RE 1 ja 2).

Mikäli ihmisille myrkyllisillä kemikaaleilla halutaan lakiehdotuksessa kattaa kaikki CLP-asetuksen mukaiset vaaraluokat, olisi parempi käyttää termiä ”terveydelle vaaralliset kemikaalit”.

Säädöskohtaisissa perusteluissa (s. 152) viitataan REACH-asetukseen (EY) N:o 1907/2006. Kyseinen asetus koskee kaikkia aineita ja seoksia (myös muita kuin CLP-asetuksen mukaan vaaralliseksi luokiteltuja kemikaaleja) ja sen nojalla määritellään tietyt aineet erityistä huolta aiheuttaviksi eli ns. SVHC-aineiksi muun muassa aineiden tiettyjen terveydelle vaarallisten ominaisuuksien perusteella. Esitysluonnoksesta ei käy ilmi, onko tällä merkitystä ihmiselle myrkyllisen kemikaalin määrittely kannalta. Molemmissa edellä mainituissa EU:n kemikaalisäädöksissä on myös määritelmät valmistukselle sekä käytölle. Valmistuksella tarkoitetaan aineen (ei seoksen) valmistusta (CLP-asetus 2 artikla 14 ja 25 kohta) ja käytöllä esimerkiksi seoksen sekoittamista.

Tukes huomauttaa, että esitysluonnoksen sivulla 152 on virhe. Perusteluissa viitataan 28 §:n 1 momentin 46 kohtaa koskevassa viimeisessä kappaleessa ehdotetun lain 48 §:n 6 kohtaan, vaikka viittaus tulisi olla kohtaan 7.

Tukes huomauttaa, että jalometalleja koskevaa osiota esitysluonnoksen säädöskohtaisissa perusteluissa sivulla 152 (ehdotettu 28 §:n 1 momentin 48 kohta) on syytä tarkistaa. Perusteluissa todetaan, että kohdan säännökset vastaavat nykyisen lain 27 §:n 20 kohtaan, eikä tarkoituksena ole muuttaa sen sisältöä. Tukes ehdottaa, että toisen kappaleen tekstin kolme viimeistä virkettä muutetaan seuraavasti:

”Jokaisessa sopimusmaassa on valtuutettu tarkastuslaitos, joka tarkastaa ja leimaa tuotteet. Myös kansallisessa lainsäädännössä on säännöksiä tarkastuslaitoksesta ja valvontaviranomaisesta ja niiden tehtävistä. Jalometallituotteista annetun lain 2 §:n mukaan valvontaviranomainen on Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, joka hyväksyy nimileimat ja pitää niistä virallista rekisteriä sekä hyväksyy tarkastuslaitoksen.”

Lisäksi Tukes ehdottaa perusteluihin lisättäväksi lauseen ”Työ- ja elinkeinoministeriö valtuuttaa tarkastuslaitoksen tarkastamaan ja leimaamaan jalometallituotteita CCM-sopimuksen mukaisella leimalla.”

Esitysluonnoksen 30 §:n mukaan Ahvenanmaalle on mahdollista siirtää eduskunnalta siirtyvää valtaa tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Ehdotetun pykälän 1 momentin 9 kohdan mukaisesti mittayksiköitä, mittauslaitteita ja mittausmenetelmiä koskevat alat on mahdollista siirtää kokonaan tai osittain maakuntapäivien lainsäädäntövaltaan tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä eduskunnassa säädetyllä lailla ja maakuntapäivien hyväksynnällä.

Tukes on vuonna 2017 itsehallintolain uudistusta valmisteelleen Ahvenanmaa-komitean loppumietintöön antamassaan lausunnossa käsitellyt seikkaperäisesti niitä käytännön rajoituksia, jotka liittyisivät mittayksiköiden, mittauslaitteiden ja mittausmenetelmien oikeudenalan siirtämiseen Ahvenanmaan toimivaltaan. Jotta toimivalta voitaisiin siirtää Ahvenanmaalle, tulisi maakunnalla olla edellytykset:

- liittyä osaksi kansainvälistä mittayksikköjärjestelmää Suomen rinnalle
- hyväksyä Ahvenanmaan alueelle mittauslaitteiden tarkastuslaitoksia varmentamaan mm. kauppojen ja teollisuuden mittauslaitteiden kuten vaakojen luotettavuutta
- valvoa mittauslaitteiden markkinoille saattamista ja mittauslaitteiden käyttöä Ahvenanmaalla
- osallistua Suomen, Pohjoismaiden ja EU:n mittauslaitteiden valvontaviranomaisten yhteistyöhön.

Esitysluonnoksen perusteluissa viitataan siihen, että ehdotettujen toimivalta-alojen osalta on ehdotuksen valmistelun aikana korostettu Ahvenanmaan hallinnon fyysistä sijaintia Ahvenanmaalla ja ruotsinkielisten palvelujen saatavuutta. Edellä mainittuun perusteluun liittyen Tukes toteaa, että Ahvenanmaalla Statens ämbetsverk på Åland hoitaa mittauslaitteiden käytön paikallistason valvontaa vastaavasti kuten aluehallintovirastot muualla Suomessa (ks. mittauslaitelain 707/2011 34 §). Lisäksi Tukesilla on ruotsin kielen osaamiseen liittyvät edellytykset tarjota neuvonta- ja viranomaispalveluja paikallistason viranomaisen toiminnan tueksi ja Tukes ylläpitää kattavia ruotsinkielisiä verkkosivuja osoitteessa <https://tukes.fi/sv/produkter-och-tjanster/matinstrument>. Tarkastuslaitos Inspecta Tarkastus Oy tekee Ahvenanmaalla mittauslaitteille käytönaikaisia varmennuksia. Tarkastuslaitoksen tulee noudattaa toiminnassaan kielilakia eli hoitaa tarkastustehtäviä tarvittaessa myös ruotsin kielellä, koska tarkastustoiminta on julkisen hallintotehtävän hoitamista perustuslain 124 §:n mukaisesti.

Peltonen Kimmo
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes

Talsta Minna
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto